

ادبیات فارسی و بیماری های عفونی
(مراقبت های پرستاری)

دکتر پروانه گندمکاری

www.ketab.ir

ادبیات فارسی و بیماری های عفونی (مراقبت های پرستاری)	
سرشناسه : گندمکاری، پروانه، ۱۳۴۳ عنوان و نام پدید آورنده : ادبیات فارسی و بیماری های عفونی، دکتر پروانه گندمکاری مشخصات نشر : بروجرد: انتشارات کلهری، ۱۴۰۰. مشخصات ظاهری : ص ۱۸۵؛ ۱۵×۲۲ س.م. شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۳۹-۷۳-۴ موضوع : بیماری ها در ادبیات Diseases in literature موضوع پزشکی در ادبیات موضوع Iranian physicians – Biography رده بندی کنگره : pir4009 رده بندی دیویی : ۸۴۰/۸۳۵۶ شماره کتاب شناسی ملی : ۸۷۳۳۷۲۲ تاریخ درخواست : ۱۴۰۰/۱۱/۰۵ کد پیگیری : ۸۷۳۲۱۸۶	مؤلف دکتر پروانه گندمکاری ■ ویراستار ادبی علی قبادی ■ صفحه آرای امین شجاعی ■ طراح جلد علی ربیعی ■ سال و نوبت چاپ اول ۱۴۰۰ ■ شمارگان ۱۰۰۰ نسخه ■ شابک ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۳۹-۷۳-۴
	کلیه حقوق این اثر محفوظ می باشد.
دفتر انتشارات: بروجرد میدان توحید خیابان مولوی، جنب بانک صادرات، انتشارات کلهری، دکتر احمد کلهری، همراه: ۰۹۱۶۳۶۸۱۳۰۶	قیمت : ۷۰۰۰۰ ریال

فصل اول:

تاریخچه پزشکی در ایران قبل از اسلام	۱
تریتا (اولین پزشک که در اوستا از او یاد شده است)	۳
ایما (جمشید)	۳
فریدون	۴
زرتشت	۴
جاماسب	۵
سنا پوراهوم استوت (از شاعران زرتشت)	۶
بزرگمهر حکیم	۶
برزویه طبیب	۶
پزشکان نامدار خارجی مقیم در ایران باستان	۷
دموکدس (پزشک یونانی)	۷
ژیوه که (پزشک نامدار بابلی)	۷
آپولونیدوس (پزشک یونانی)	۸
کتزیاس (طبیب مخصوص اردشیر دوم هخامنشی)	۸
تنودوسیوس (پزشک دربار شاپور دوم ساسانی)	۸
استفان رهاوی (پزشک قباد ساسانی)	۹
جرجیس رأس العینی (پزشک سریانی)	۹
حارث ابن کلداه (پزشک عرب اهل طائف)	۹
تاریخچه پزشکی در ایران بعد از اسلام	۹
طب النبوی	۱۱
اولین طبیبان عالم اسلام	۱۱

۱۲	 نخستین پزشک ایرانی - اسلامی:
۱۲	 ابوالحسن علی بن ربن طبری
۱۳	 ابن ماسویه
۱۳	 محمدبن زکریای رازی
۱۴	 تاریخچه پزشکی در جهان
۱۶	 قرون میانه
۱۸	 قرن نوزدهم و پزشکی مدرن
۱۹	 تاریخچه پرستاری
۲۱	 پرستاری در فرهنگ اسلامی
۲۲	 پرستاری در اسلام
۲۳	 پرستاری حضرت یوسف
۲۴	 نُسَیبه، پرستار با ارزش
۲۴	 حضرت زینب، پرستار نهضت حسینی
۲۶	 پرستاری در ایران

فصل دوم:

۲۷	 بیماری های عفونی در شعر شعرای کلاسیک
	«شامل ابیات کلاسیک درباره بیماری همراه با توضیح بیماری، عامل بیماری زایی، علائم بیماری، مراقبت های پرستاری و درمان آن»
۲۷	 ۱- سل
۳۱	 ۲- آبله
۳۵	 ۳- آبله مرغان
۳۹	 ۴- هاری
۴۳	 ۵- زکام بهاره یا تب یونجه

- ۶- تبخال ۴۷
- ۷- گری، گال یا جرب ۴۹
- ۸- حنّاق یا دیفتری ۵۱
- ۹- جزام، خوره، بیماری هنس ۵۶
- ۱۰- یرقان یا زردی ۶۲
- ۱۱- وبا ۷۱
- ۱۲- پیوک یا رشته یا تب گینه ۷۵
- ۱۳- سبّل یا تراخم ملتحمه چشم ۸۵
- بیماری های چشم در اشعار شاعران قرن ۶ و ۷، تمّ (آب مروارید)،
- سفیدی چشم، غمّش، لوچی، ناخنه، آب سیاه و کوری چشم ۹۱
- ۱۴- اسهال یا دیسانتری ۱۰۵
- ۱۵- تب ۱۱۰
- ۱۶- طاعون یا مرگ سیاه ۱۱۷
- ۱۷- سیفلیس (کوفت) ۱۲۳

فصل سوم:

- اشارات صبی و گیاهان دارویی در شعر شعرای کلاسیک ۱۲۹
- ۱- فراموشی دوران پیری یا الزایمر ۱۲۹
- ۲- ویار (زنان و زایمان، هماتولوژی) ۱۳۰
- ۳- سزارین ۱۳۱
- ۴- واکسیناسیون و سرم درمانی ۱۳۴
- ۵- دیابت یا مستسقی ۱۳۷
- ۶- گشیز ۱۴۳
- ۷- عودالصلیب ۱۴۳

- ۸- یلنگ مشک ۱۴۴
- ۹- ریوند ۱۴۴
- ۱۰- ناردانه یا ناردان ۱۴۴
- ۱۱- استفاده از پرنیان سوخته در نبود مرهم ۱۴۵
- ۱۲- فرو نشاندن درد و شکافتن دنبال به وسیله نهادن پیه اسب بر روی عضو مورد نظر ۱۴۵
- ۱۳- ترسیدن فرد سک گزیده از آب ۱۴۶
- ۱۴- رفع تشنگی و تقویت بدن به وسیله جَلَاب ۱۴۷
- ۱۵- درمان سردرد به وسیله گلاب ۱۴۸
- ۱۶- استفاده از حَصْرَم (غوره) در ساخت داروهای چشمی ۱۴۹
- ۱۷- بعضی مضمون پردازی شاعران تحت تأثیر کتاب های طبی ۱۵۰
- ۱۸- ایجاد خنده با خوران ۱۵۵
- ۱۹- استفاده از سرمه برای تقویت بینایی و درمان چشم ۱۵۵
- ۲۰- پالایش مغز با گربه ۱۵۶

فصل چهارم:

- ۱۵۷ ویروس کرونا
- (تاریخچه، عامل بیماری زایی، علائم بیماری، درمان دارویی)
- ۱۷۳ فهرست منابع و مأخذ

پیشگفتار

شاعران و نویسندگان ایران در دوره های متفاوت با آگاهی و بهره مندی از علوم و هنرهای رایج زمانه خویش آگاهی به وجود آورده اند. بعضی از آنها نه تنها بر علوم ادبی و بلاغی آگاهی داشته اند از دانش های دیگری مانند نجوم، موسیقی، طب، حکمت، کلام، عرفان، اخلاق، فقه، تاریخ، جغرافیا و ... به مناسبت های مختلف در آثار نظم و نثر خود استفاده می کردند؛ وسعت دانش برخی از بزرگان به حدی بوده که آنان را حکیم می نامیدند.

با توسعه علوم و رونق گرفتن مراکز علمی و ظهور بزرگانی چون ابن سینا، فارابی، رازی و غیره دستاوردهای علمی گسترش یافته و به حوزه ادبیات نیز راه یافت. علم طب یکی از آن علوم است که همواره مورد توجه شاعران و نویسندگان ایرانی قرار گرفته است؛ پرداختن به موضوع طب به عنوان فصلی از کتاب در آثار نویسندگانی همچون عنصرالمعالی کیکاووس بن اسکندر بن قابوس بن وشمگیر زیاری که در قرن ۵ در قابوسنامه، باب سی و سوم «در ترتیب علم طب» به این موضوع پرداخته است.

و یا نظامی عروضی سمرقندی (قرن ۶) که در چهار مقاله، کتابی مشتمل بر حکایات درباره دبیران، شاعران، منجمان و طبیبان ساخته است و مقاله چهارم آن «در علم طب و هدایت طبیب» است.